

पोलीस

बातमी पत्र
POLICE BATMI PATRA

• संपादक : दिपक मोरेश्वर नाईक

3 →

या संकटाचा धडा काय?

← 4

www.policebatmipatra.in [@policebatmipatra](https://policebatmipatra.in) [police batmi patra](https://policebatmipatra.com) [@policebatmipatra](https://policebatmipatra.com) policebatmipatra@gmail.com

मेट्रो १२च्या प्रत्यक्ष बांधकामाला सुरुवात होणार

मेट्रो १२ मधील स्थानके

मेट्रो मार्ग क्रमांक १२ एकूण २०,७५ किलोमीटराचा उन्नत मार्गावरून थावेल. कल्याण कृषी उत्पन्न बाजार समिती, गोपेश नगर, पिसवारी गाव, गोलवली, डोंबिवली इमआयडीसी, सागाव, सोनार पाडा, मानपाडा, हेडूटने, कोळेगाव, निलजे गाव, घडवली, बाळे, वाकलंग, तुर्म, पिसारी आणि तळेजा असी १७ स्थानक या मार्गावर आहेत.

कल्याणाच्या कल्याण झांतोजा मेट्रो १२ मार्गांके च्या प्रत्यक्ष बांधकामाला लवकरक मुरुवात होणार आहे. मुंबई महानगर प्रादेशिक विकास प्राधिकरणाने (एमएमआर डीए) बांधकामालासाठी १ हजार ८७७,८८ कोटीची निविदा यासाठी जाहीर केली असून मेट्रो मार्गाच्या उभारणीतील हा सर्वात महत्वाचा टप्पा असून हा वेगाने मार्गी लग्नल्यानंतर मेट्रो मार्ग प्रवासांच्या सेवेत येणार आहे. जाईव ग्रामसांची अंदेलाचा इशारा देताच सिडिकोने चचेला बोलवलं, सोंवारी सिडिको भवनात होणार चर्चा, साडेवारा खूबखूदाचे निमाते विवाचंग मार्ग योजनेविना मेट्रो क्रमांक चार वडाळा ते ठाणे शहराना जोडली जाते आहे. तर टाण्यापासून मेट्रो क्रमांक पाच सुरु होणार असून ती फिरंडी मार्गे कल्याण पर्यंत येणार आहे. कल्याणाच्या कृषी उत्पन्न युंडव निवासपार प्रदेशात मेट्रो १२ मार्गांके च्या स्थानकापर्यंत ही मेट्रो मार्ग क्रमांक पाच असून उढे मेट्रो १२ ही याच टिकाणाहून सुरु होणार आहे. ती थेट तळोजा पर्यंत जाणार आहे. पुढे नुकतीच सुरु झालेली नवी मुंबई मेट्रो बोलावू ते पेणधर मार्गाला जोडली जाईल. त्यामुळे मेट्रो क्रमांक १२ मुळे कल्याण आणि डोंबिवली शहर मुंबई, ठाणे, नवी मुंबईही जोडले जाईल.

■ भिंवंडी प्रतिनिधी,

कल्याण या मेट्रो मार्ग क्रमांक पाचमुळे थेट ठाणे शहराशी जोडली जाणारी आणि कल्याण, डोंबिवली या शहराना थेट नवी मुंबईशी जोडून शहरांतर वाहतुकीचा चेहरा मोरहा

आमदार अपात्रता सुनावणीदरम्यान विधानसभाध्यक्षांची दमघाक राहुल नारेकर सर्वोच्च न्यायालयाकडे अधिकृता वेळ मागण्याची शक्यता

■ मुंबई। प्रतिनिधी,

शिवसेना आमदार अपात्रतेची सुनावणी सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या डे डलाईनमध्ये पूर्ण होणे शक्य दिसाव नाही. सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या ३१ डिसेंबरच्या डे डलाईनच पालन करताना विधानसभा अध्यक्षाची दमघाक होणार असल्याची चिन्ह दिसत आहेत. त्यापूर्वीच विधानसभा अध्यक्ष राहुल नारेकर सुनावणीसाठी अधिकृता वेळ मागण्याची शक्यता, अधिकृता वेळ मागू शक्यता, अशी माहिती साम टीक्कीला सूत्राकडून मिळाली आहे. शिवसेना आमदार अपात्रतेची सुनावणी सध्या विधानसभा अध्यक्ष राहुल नारेकर सुनावणी

अधिकृतीने दिलेलांन चालणार आहे. त्यामुळे सायंकाळी ४ ते ७ यावेळेत आमदार अपात्रतेची सुनावणी होऊ शकते. सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेल्या मुदीतीत सुनावणी आटोपताना अध्यक्षांची तारेवरची कसरत होणार आहे.

तूतीस उद्यापर्यंत शिंदे गवाच्या विकलान उलट साक्ष घेण्याची मुदत आहे. तर १ ते १५ डिसेंबरपर्यंत ठाकरे गटाचे विकलान उलट साक्ष घेण्यात. त्याआमदार सुनील प्रभु व कार्यालय सचिवविजय येणी याची उलट साक्ष घेतली जाणार आहे. १ डिसेंबरपासून शिंदे गटालील पाच आमदार व एका खासदारांनी होणार उलट साक्ष होणार आहे.

सकाळच्या स्रावात हिवाळी

“आम्ही सीएए आणणारच, आम्हाला कोणीही रोखू शकत नाही”; अमित शाहांचे मोठे विधान

■ नवी दिल्ली। प्रतिनिधी,

नायारिकत्व सुधारणा विधेयक पुन्हा चर्चेत आले आहे. बृधवारी पश्चिम बंगलाची राजधानी काळकाता येथे एका रॅतेला संबोधित करताना के द्रीव्य गृह मंडी अमित शाह याची सीएए संरभात मोठे विधान केले. आम्ही दीगालमध्ये सीएए, आणणारच. हा देशाचा कायदा असून आहाता. हा देशाचा कायदा असून यांनी योखी रोखू शकत नाही, असे अमित शाह यांनी योखी महट्ट्यावत आहे. तसेच, पश्चिम बंगलामधील ममता बँर्नजी यांच्या सरकारवर अमित शाह यांनी जोरदार हल्लाबोल केला. बंगलालच्या जनतेने रुठवले आहे की, पुढे सरकार भाजपच बनवणार उसखोरी थांबवली जात नाही.

बंगलामध्ये बांधवसेटाचे आवाज येणेवत, असे अमित शाह म्हणाते. बंगलामध्ये कम्प्युनिस्टांनी २७ वर्ष राज्य केले. तिसऱ्या टर्ममध्ये ममता बँर्नजी यांचे सरकार स्थापन झाले. दोघांनी मिळून बंगलाला संपवण्याचे काम केले. संपूर्ण

देशात निवडणुकीतील हिंसाचार बंगलामध्ये सर्वांगिक आहे. ममता बँर्नजी बंगलामधील घुसखोरी रोखू शकलेल्या नाहीत. राज्यात घुसखोरांना मतदार कार्ड आणि आधार कार्ड खुले आम वाटले जात असून यावर ममता बँर्नजी गण बसल्या आहेत, असे अरोप अमित शाह यांनी केला. सोनार बंगला आणि माझी माझी मानवचा नारा देत कम्प्युनिस्टांना हटून ममता दीवी सेवक आलीला. पण बंगलामध्ये बदल झाला नाही. आजही बंगलामध्ये घुसखोरी, तुटीकरण, राजकीय हिंसाचार आणि प्रद्याचार होत आहे.

सिनिअर सिटीझन सोशल राईट्स फाऊंडेशन च्या जेष्ठ नागरिकांना पी. एस. फाऊंडेशन तरफे भेटवस्तू देऊन सन्मान (दि. ०३.१२.२०२३)

■ मुंबई। प्रतिनिधी,

दिनाक ०३ डिसेंबर २०२३ रोजी प्रतिमासिक सिनिअर सिटीझन सोशल राईट्स फाऊंडेशनचा कार्यक्रम अंधेरी साईवाडी येथे आयोजित करण्यात आला होता. हि संघटना आश्रय सामाजिक संस्कृतिक शैक्षणिक ट्रस्ट संलग्न आहे. संस्थापक दिपक मोरेश्वर नाईक यांच्या मार्गदर्शनाने अंधेरी साईवाडी येथे सतत ७ वर्ष जेष्ठ नागरिकांचे वाढदिवस साजारे केले जातात व त्यांना भेटवस्तू देऊन गौरवण्यात येते. सदर कार्यक्रमाचे आयोजन संस्थेचे उपसचिव संतोष चौधरी होणार आहे. सातत्याने करतात.

श्रीमती तुकाबाई चौधरी सांभाळतात. या कार्यक्रमामध्ये आतापर्यंत अनेक दिग्गजांनी येऊन मार्गदर्शन केले आहे. व नियमप्रमाणे ज्ञा जेष्ठ नागरिकांचे त्या महिन्यात वाढदिवस अर्हता आहे. त्या विविध घटनांमध्ये नेतृत्वाखाली भारत विकसित राष्ट्र निश्चित

संपादकीय...

संपादक दिपक मोरेश्वर नाईक

बेरोजगारीवरचा उथळ तोडगा

पं जाब-हरयाणा उच्च न्यायालयाने हरियाणा राज्य सरकारचा खासगी उद्योगातील नोक-यांमध्ये स्थानिकांना ७५ टक्के राखीव जागांची तरतुद करणारा कायदा नुकताच रद्द केला. त्यामुळे खासगी क्षेत्रात भूमिपुरांना आरक्षण देण्याचा मुद्दा पुन्हा चर्येत आला आहे. यापूर्वी आंध्र प्रदेश आणि झारखंड या राज्यांनी स्थानिकांना खासगी उद्योगातील नोक-यांमध्ये आरक्षण देण्याचा कायदा केला असून त्याला तेथील उच्च न्यायालयांत आव्हान दिले गेले आहे.

हरियाणा सरकारने दहापेक्षा अधिक कामगार असणाऱ्या उद्योगांमध्ये ३० हजारपेक्षा कमी पगार असणाऱ्या नोकच्यांमध्ये ७५ टक्के आरक्षण देऊ केले. परंतु भारतीय राज्यघटनेतील कायद्यासमोरील समानता अणि भारतीय नागरिकांचे भारतात कोठेही रोजगार किंवा व्यवसाय करण्याचे स्वातंत्र्य या दोन मूळभूत हक्कांचे हनन करते, या कारणांनी उच्च न्यायालयाने हा कायदा अवैध ठरवला. तसेच या कायद्यामुळे घटनात्मक नैतिकतेचे उल्लंघन होते, असे ताशेरे न्यायालयाने ओढले. राज्यातील

स्थानिकांना खासगी क्षेत्रातील नोक-यांमध्ये आरक्षण देण्याच्या कल्पनेमागे अनेक कारणे आहेत. जवळपास सर्वच राज्यांमध्ये कृषी क्षेत्रातून मिळाण्या उत्पन्नात वेगाने घट होत असून, शर्तीने सोडून देण्याचे प्रमाण वाढत आहे. उत्पादनक्षेत्रातील उद्योगांची संख्या कमी आहे. शिक्षण हक्क कायद्यामुळे औपचारिक शिक्षण घेतलेल्या युवकांची संख्या प्रचंड वाढली आहे. एवढया मोठया संख्येला रोजगार देण्याची उत्पादनक्षेत्राची क्षमता नाही. सेवाक्षेत्राचे अस्तित्व केवळ शहरी बेटांपुरते मर्यादित आहे. त्यामुळे ग्रामीण भारतात बेरोजगारीचे प्रमाण प्रचंड वाढत आहे. शिवाय उत्तर प्रदेश, बिहार इत्यादी मागास राज्यातील स्थलांतरित मजुरांमुळे तुलनेते उद्योग जास्त असणा-या राज्यांमध्ये रोजगारासाठी स्थानिक व स्थलांतरित कामगारांमध्ये तीव्र स्पर्धा निर्माण झाली आहे. लोकनीती व सीएसडीसी यांनी २०१७अमध्ये युवकांच्या प्रश्नांबाबत सर्वेक्षण केले होते. त्यामध्ये ६० टक्क्यांहून अधिक युवकांनी खासगी क्षेत्रातील नोक-यांमध्ये स्थानिकांना प्राधान्य देण्याचे समर्थन केले होते.

देण्यासाठी अधिवास आरक्षणाचा मार्ग अवलंबल जात आहे. परंतु १९८४ मध्ये सर्वोच्च न्यायालयात प्रदीप जैन विरुद्ध भारत संघराज्य या खटल्याचा स्थानिकांचे खासगी नोक-यांमधील आरक्षण घटनाबा असल्याचा निवार्ला दिला आहे. शिवाय असे आरक्षण भारताच्या इतर नागरिकांना दुर्योग दर्जा देते. त्यांच्या मूळभूत हक्कांचे हनन करते ही कल्पना खासगी कंपन्यांच्या भरती प्रक्रियेव अतार्किक निर्बंध लादणारी व मनमानी स्वरूपाचे आहे. त्यामुळे राज्यात खासगी गुंतवणुकीचा ओळ कमी होण्याची शक्यता आहे.

एकूणच भूमिपुत्रां ना प्राधान्य देणारी है कल्पना नागरिकांमध्ये कृत्रिम भिंत तयार करते स्थलांतरित कामगारांची कमी वेतनावर काढते करण्याची तयारी असरे. त्यामुळे खासगी कंपन्यांचे स्थानिक युवकांऐवजी स्थलांतरित मजुरांना प्राधान्य देतात. त्यामुळे स्थानिकांना आरक्षण देण्याच्या कल्पनेला जनतेचे समर्थन मिळते. तसेच अशा आरक्षणामुळे स्थलांतरितांच्या मूळ राज्यात उद्योग परिसंरक्षा विकरित करण्यासाठी तेथीची

आरक्षणासारखा घटनाबा व उद्योगांना नाउमेद करणारा मार्ग अवलंबण्याएवजी सरकारने किमान वेतन कायदा मंजूर करावा. त्यामुळे स्थलांतरित कामगार व स्थानिक याच्यात संघर्ष निर्माण होणार नाही. नोकच्यांमध्ये स्थानिकांना प्राधान्य देणाऱ्या उद्योगांसाठी राज्य सरकारने सवलती व अनुदान जाहीर करावे. त्यामुळे उद्योग क्षेत्रावर निर्बंध न लादतादेखील स्थानिकांना नोकच्या मिळण्याचा मार्ग अधिक प्रशस्त होईल. उद्योगातील आरक्षणामुळे पुन्हा इन्स्पेरेक्टर राज निर्माण होण्याचा धोका या सवलतीच्या मागार्मुळे टळतो. परंतु केवळ मतांचे राजकारण डोळ्यासमोर ठेवून आरक्षण म्हणजे रोजगाराची हमी, अशी धारणा समाजात रुजवण्याचा प्रयत्न राजकारणी करत आहेत. मुळात सताधाच्यांना स्थानिक युवकांना रोजगार देण्याची इच्छा असते का, हाच प्रश्न आहे. राज्यात अधिकाधिक उद्योग स्थापन होण्यासाठी उद्योगस्नेही वातावरण असणे गरजेचे आहे. त्यामध्ये नोकरशाहीच्या लालफीतीचा कारभार हा मोठा अडथळा ठरतो. त्यावर मात करण्यासाठी राज्य सरकार उद्योगांना परवानगी देण्याची वातावरण निर्माण सेवा समाजात

या संकटाचा धडा काय ?

करु नये

उत्तराखण्डात बोगद्यामध्ये अडकून पडलेल्या ४१ श्रमिकांची १७ दिवसांच्या प्रदीर्घ प्रतीक्षेनंतर सुखरूप सुटका झाल्याने देशाने सुटकेचा निःश्वास सोडला. असे संकट कोसळते, तेव्हा सांत्या भारतीयाची मने कशी एकरूप होतात आणि सगळ्यांना कसा एकच ध्यास लागते, हेही दिसले. सात-आठ केंद्रीय तसेच राज्यांच्या यंत्रणा, देशी-परदेशी तज्ज्व, अत्याधुनिक यंत्रसामग्री आणि २५ तास प्रत्यक्ष घटनास्थळी उभे राहून देखरेख करणारे उच्चपदस्थ.. हे चिऱ देशातल्या सगळ्या शक्ती एकजुटीने संकटाला ताकीदीने मिडल्या आहेत, हे दाखविणारे होते. भारत कसा सामना करतो, याकडे जगाचेही लक्ष होते. त्यामुळेच, हे कामगार बाहेर आल्यानंतर जगभरातून शुभेच्छांचा वर्षाच होतो आहे. आत अडकलेल्या कामगारांची उमेद टिकवून ठेवणे, त्यांना अन्नपुरवठा करणे आणि त्याचेठी, त्यांच्या कुटुंबांना आधार देणे, आवश्यक होते. ते काम उत्तराखण्ड व इतर राज्य सरकारे तसेच केंद्र सरकारने चोख केले. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी रोज रात्री स्वत: 'युद्धभूमीवरच्या हालचालाई' जणून घेत होते आणि काही सुचवतही होते. ही गोष्टी केंद्र सरकारचे गांभीर्य दाखवून देणारी होती. इतर सांत्या यंत्रणा यामुळे किंती दक्ष राहून काम करीत असतील, याची यावरून कल्पना येते.

उत्तराखण्डात हिमालयाच्या अंगणातल्या बद्रीनाथ, केदारनाथ, गंगोत्री आणि यमुनोनी या 'चार धाम' देवस्थानांना रूळं रस्ते तसेच रेल्वे मार्गार्हे जोडण्याचे काम सन २०१६ मध्ये सुरु झाले; तेव्हा या प्रकल्पाचे भूमिपूजन पंतप्रधान मोर्दी यांनीच केले होते. दहा मीटर रुंदीचे रस्ते आणि स्वाभाविकच अनेक पूल व बोगदे असणारा हा मार्ग तीन वर्षात पुरा व्हावा, असे उद्घिट होते. ते गाठणे शक्यच नव्हते. आता ८८९ किलोमीटर लांबीचा, १२ हजार कोर्टीचा हा प्रकल्प पुढच्या वर्षात पुरा व्हावा, अशी अपेक्षा आहे. हा प्रकल्प कमालीच्या वेगाने पुरा करण्याची जी तातडी सध्या चालू आहे; तिचाही या दुर्घटनेच्या संदर्भात विचार करायला हवा. दरवर्षी लक्षावधी भाविक चार धाम यात्रा करतात. यंदाच तीस लाखांहून अधिक भाविकांनी पूर्वनोंदणी केली होती. हा महामार्ग पर्यटनाचा विकास तर घडवेलच पण चीनच्या सीमेवरील संरक्षण सज्जतेसाठीही तो महत्त्वाचा आहे, असे केंद्र सरकाराला वाटते. तसेच, हे महामार्ग १२ महिने चालू राहू शकतील. मात्र, बोगद्यात काम करणारे कामगार ज्या पद्धतीने जमीन खचल्याने आत अडकून पडले; ते पाहता उद्या रस्त्यांचा किंवा बोगद्यांचा भागही खचणार नाही, असे छातीटोक सांगता येत नाही. हा सगळा परिसर भूकंपप्रवण तर आहेच, पण त्याची भूस्तरीय रचनाही इतका प्रचंड विकास पेलू शकणारी आहे का, याचा नेमस्त विचार आधीच व्हायला हवा होता. आता या महामार्गाचे ७०-७५ टक्के काम पुरेही झाले आहे. मात्र, या कामगारांवर कोसळलेल्या या संकटामुळे हा विषय पुन्हा ऐरणीवर आला. तो सरकारने नजरे आड

आंतरराष्ट्रीय समुदायाचे लक्ष हे जी-२० च्या व्यवस्थेशी सुसंगत आणि

व्यापक विकासात्मक उद्दीप्तवर राहिल, याची सुनिश्चिता भारताने केली. सन २०३० अजेंडाच्या महत्त्वपूर्ण टप्प्यावर, शाश्वत विकास उद्दिष्टे साध्य करतानाच प्रगतीला गर्ती देण्यासाठी, आरोग्य, शिक्षण, लैंगिक समानता, पर्यावरणीय शाश्वतता यासह परस्परसंबंधी मुद्यांवर, वास्तवदर्शी, कृतिभिमुख घटिकोनासह भारताने जी-२०-२०२३ कृती आराखडा मांडला. या प्रगतीला चालना देणारे महत्त्वाचे क्षेत्र म्हणजे मजबूत डिजिटल सार्वजनिक पायाभूत सुविधा (DPI). या संदर्भात आधार, युपीआय आणि डीजीलॉकर यासारख्या डिजिटल नवकल्पनांचा क्रांतिकारक प्रभाव अनुभवलेल्या भारताने आपल्या शिफारशीमध्ये निर्णयिक भूमिका बजावली. जी-२० च्या माध्यमातून आम्ही डिजिटल सार्वजनिक पायाभूत भांडार यशस्वी केले. जागतिक तांत्रिक सहकायातील ही एक महत्त्वपूर्ण प्रगती आहे. १६ देशांमधील ५० हून अधिक डिजिटल सार्वजनिक पायाभूत सुविधा असलेले हे भांडार ग्लोबल सांख्य देशांना सर्वसमावेशक प्रगतीचे मार्ग खुले करण्यात, डिजिटल सार्वजनिक पायाभूत सुविधांची निर्मिती करण्यात, अवलंबण्यात आणि त्या अद्यायावत करण्यात साहाय्य करेल. एक पृथ्वीसाठी तातडीचे, शाश्वत आणि न्याय्य बदल घडवून आणण्यासाठी आम्ही महत्त्वाकांक्षी आणि समावेशक ध्येय उवळे आहे. नवी दिल्ली घोषणापत्रातील 'हरित विकास करार' उपासमारीचा सामना करणे आणि पृथ्वीचे संरक्षण या पैकी एक पर्याय निवडण्यातील आव्हाने कशी हाताळावी, याविषयी आहेत. यात जी सर्वकष प्रार्थना तत्त्वे समाविष्ट आहेत, त्यात रोजगार आणि पर्यावरण परस्परपूरक आहेत. वस्तुचा उपभोग, वापर पर्यावरणपूरक आहे आणि उत्पादने, पर्यावरणस्नेही आहेत. जी-२०चे नवी दिल्ली घोषणापत्र या सर्वांशी सुसंगत आहे आणि, यात २०३० पर्यंत जागतिक अक्षय ऊर्जा क्षमता तिप्पक करण्याचे महत्त्वाकांक्षी ध्येय निश्चित केले आहे. सोबतच जागतिक जैव इंधन सहकायाची स्थापना तसेच हरित हायझोजनला एकत्रित प्रोत्साहन, अधिक स्वच्छ, अधिक हरित जग निर्माण करण्याची जी-२० देशांची आकांक्षा कुणीही नाकारू शकत नाही. आणि भारताच्या तत्वज्ञानाचा तर हा कायमच गाभा राहिला आहे. शाश्वत विकासप्रक जीवनशैली (Life for Sustainable

A painting of a sea turtle resting on a sandy beach under a blue sky. The turtle is facing right, with its head and front flippers visible. The sand is light brown with some darker spots. Below the turtle, the words "SALUTE TO OUR RESCUE TEAM" are written in white capital letters on a dark background.

२०३० पर्यंत ठरवलेली राष्ट्रीय योगदाने पूर्ण करण्यासाठी ५.९ ट्रिलियन डॉलर इतक्या रकमेची गरज असल्याचे, जी-२० संघटनेने लक्षात घेतले आहे. यासाठी लागणारी प्रचंड संसाधने बघता, जी-२० ने अधिक चांगल्या, मोर्टद्या आणि अधिक कार्यक्षम बहुआयामी विकास बँकांचे महत्त्व अधोरेखित केले. सध्या, संयुक्त राष्ट्र सुरक्षा परिषदेच्या सुधारणांमध्ये भारत आधारीची भूमिका बजावत आहे. यामुळे अधिक न्याय्य जग निर्माण होईल. लिंगभाव समानता या घोषणापत्राच्या केंद्रस्थानी आहे, त्या पाश्वर्यभूमीकर पुढील वर्षी महिला सक्षमीकरणासाठी एक समर्पित कार्यगट बनविण्यात येणार आहे. भारताचे महिला आरक्षण विधेयक २०२३ महिलाप्रणित विकासासाठी असलेल्या आपल्या कटिबद्धतेवे उदाहरण आहे. महत्त्वाच्या प्राथमिकता विशेषत: धोरण सुसंगतता, विश्वासार्ह व्यापार आणि महत्त्वाकांक्षी हवामानबदल विषयक कारवाई यासाठी सहकार्य, हा नवी दिल्ली घोषणापत्राचा नवा आत्मा आहे. आपल्या अध्यक्षतेच्या काळ्यात जी-२० परिषदेत ८७ निष्पत्ती अहवाल सादर केले आणि ११८ दस्तावेज स्वीकारले, ज्यांचे प्रमाण पूर्वीच्या परिषदांपेक्षा लक्षणीय अधिक आहे. जी-२० अध्यक्षतेच्या काळ्यात, भारताच्या नेतृत्वात भूराजकीय मुद्दे आणि त्यांचे अर्थिक विकास आणि विकासावर होणारे परिणाम यावर चर्चा झाल्या. दहशतवाद आणि निरपराध नागरिकांच्या अविचारी हत्या मान्य नाहीत, आणि आपण शून्य सहनशीलता या धोरणाने त्यांचा सामना केला पाहिजे. शत्रुत्व न ठेवता आणण मानवतेला जवळ केले पाहिजे आणि हा युद्धाचा काळ नाही, याचा पुनरुच्चार केला पाहिजे.

अध्यक्षपदाच्या काळात भारताने विलक्षण कामगिरी केली, याचा मला आनंद आहे. बहुपक्षियतेचे महत्त्व पुन्हा प्रस्थापित केले, ग्लोबल साउथचा आवाज जगाच्या व्यासपीठावर आणला, विकासाच्या धोरणांचे नेतृत्व केले आणि जगभरात महिला सक्षमीकरणासाठी लढा दिला. आता आम्ही जी-२० अध्यक्षपद ब्राह्मीलकडे सुपूर्द करत आहोत. भावी काळातही मानवता, पृथ्वी, शांती आणि समृद्धीसाठी आपण उचललेल्या एकत्रित पावलांचे सकारातम्क परिणाम दिसत राहतील, अशी खात्री वाटरे.

अस्मानी सूड

विदर्भ असे सगळे भौगोलिक प्रदेश येतात. आताचा अवकाळी पाऊस नाशिक आणि बुलढाणा या दोन जिल्हांना सर्वाधिक तडाखा देऊन गेला आहे. त्याचा हा धिगाणा संपला आहे, असेही नाही. तो पुन्हा येऊ शकतो. अवकाळी पाऊस पडण्याचे हे लागोपाठ तिसरे वर्ष आहे. गेल्या दोन वर्षांत अवकाळीने शेतकऱ्यांचे जे नुकसान झाले, त्याची पुरती भरभारातीला का, हा प्रश्न आहे. यंदा जूनमध्ये राज्य सरकारने अवकाळी पावसाने झालेल्या नुकसानीची भरपाई देण्यासाठी चारशे कोटी रुपयांची मदत दिली. त्यानंतर, यंदा मान्सूनने ओढ दिली तेव्हा राज्य सरकारने केंद्र सरकारकडे दोन हजार सातशे कोटी रुपये मागितले. ते सरकारच्या आणि शेतकऱ्यांच्या हाती पडण्याच्या आतच अवकाळी पावसाने हे नवे संकट उभे केले आहे. आता परत केंद्राकडे जावेच लागेल. मुख्यमंत्री

आणि दोन्ही उपमुख्यमंत्रांनी आता याला उशीर करू नये.

शेतकऱ्यांना आधार देताना भाज्या, फले आणि धान्य यांची बाजारपेठ
स्थिर कशी ठेवायची, हे एक नवे आव्हान आहे. अवकाढी पाऊस केवळ
महाराष्ट्रात नव्हे, तर गुजरात आणि दक्षिण भारतातील इतर राज्यांनाही
सतावतो आहे. यामुळे, महाराष्ट्राला होणाऱ्या एकूणच भाजीपाला तरेच
धान्यपुरवठायावर परिणाम होणार आहे. अखेरीस, शेतकरी हा ही ग्राहक
असती आणि त्यालाही बाजारात जाऊन मसाल्यापासून भाज्यांपर्यंत
आणि धान्यापर्यंत अनेक चिजा विकत घ्याव्या लागतात. गेल्या काही
दिवसांतच कांदा आणि टोमटोने चढा सूर लावला आहे. ज्वारीसारख्या
गरिबाचे अन्न म्हणविल्या जाणाऱ्या भरड धान्याने किरकोळ बाजारात
किलोमारे ९० रुपयांचा भाव गाठला आहे. यावरून पुढच्या संकटाची
कल्पना याची. महाराष्ट्रातील विविध आंदोलनांमध्ये जो तीव्र संताप
आणि उद्भेद दिसतो आहे; त्या मार्गे कुषी क्षेत्राची चाललेली दुर्दशा आहे;
याचाही विचार सर्व राजकीय पक्षांनी आपापले राजकारण पुढे रेटानाना
शांतपणे करण्याची गरज आहे. शेतकरी एका संकटातून उठतोय; तोच
दुसऱ्या संकटात सापडतो आहे. काही वर्षांपूर्वी रूढ शेती करण्यापेक्षा
फलबागा लावण्याची युक्ती शेतकऱ्यांना सांगण्यात आली. आज अवकाढी

पावसाने अनेक वावरातल्या द्राक्षे, पर्पई, केळी यांच्यासहित सर्व फलांच्या बागा मातीमोल करून टाकल्या आहेत. गारपटीची पाहणी करायला गेलेल्या एका मंत्रांना नाशिकच्या निफाड तालुक्यातील शेतकऱ्याने साहेब, अग्यास करतो, समिती नेमतो, हे काही संगृ नका. आम्ही आता वैतागलोय. भरपाई देणार असाल तर सांगा, नाहीतर रामराम, अशा शब्दांत सुनावले. महाराष्ट्रातील प्रत्येक शेतकऱ्याची हीच भावना आहे. प्रत्येक पालकमंत्री आपापल्या जिल्ह्यात जाऊन बसायला हवा. वैगाने पंचनामे व्हायला हवेत. तातडीची मदत द्यायला हवी. असमानी सूडापाठोपाठ आता नवा सुलतानी सूड नको.

गाफिलपणाला क्षमा नाही !

समुद्रमार्ग पाकिस्तानातून दहा दहशतवादी सर्व शस्त्रांनीशी एका रात्री मुंबईला तीन दिवस वेठीस धरतात, १६० निष्पांचा जीव घेतात आणि आणखी तीनशे जणांना घायाळ करून सोडतात. पंधरा वर्षांपूर्वी मुंबईवर झालेल्या या निर्घण दहशतवादी हल्ल्याच्या भलभळत्या जखमा आजही कायम आहेत. दर वर्षे या हल्ल्यातील हुतात्म्यांना आदरांजली वाहतानाच आपण आपल्या सागरी संरक्षणिसिद्धेतोचा आढावा घेत असतो. खेडाची बाब म्हणजे आज पंधरा वर्षे होऊनही सागरी सुरक्षेतील पळवाटा पुरत्या बंद झालेल्या नाहीत आणि गस्तीनौकांपासून मनुष्यबळपर्यंतची कमतरता, प्रशिक्षणाचा अभाव, बेकायदा धंद्यांचे ग्रहण, लालफितीचा कारभार, यंत्रांमधील समन्वयाचा अभाव या समस्या कायम आहेत. मुंबई पोलिसांच्या ताफ्यातील किनारी गस्तीसाठी असलेल्या २३ पैकी आठव नौका सुस्थितीत आहेत आणि २३०६ पदांपैकी अवघे एक चुरुर्थांश मनुष्यबळ उपलब्ध आहे, ही उद्घान करणारी बाब आहे.

सुरक्षेतील ढिलाईची कारणे नित्यनेमाने तीच राहिली आहेत, ही अधिकच चिंतेची बाब. अगदी उदाहरणच द्यायचे झाले, तर सागरी पोलिस ठाण्यात भरती झालेल्या पोलिसांना समुद्रावरील गस्तीमध्ये मळमळ किंवा समुद्रीअस्वास्थ्याचा त्रास होणार, हे स्वाभाविकच आहे; परंतु त्यावर काही तोडगा काढलेला नाही. या कामांसाठी समुद्री वातावरणाला सरावलेले मनुष्यबळच भरती करणे गरजेचे ठरते. एकूणच पोलिस दलामध्ये अशा ड्यूट्याना साइडपोसिटिंग म्हणून हिणवण्याची वृत्ती असते किंवा मग किनारी भागातील अवैध धंद्यांमार्फत खिसा भरण्याकडे काही वदीर्धर्हिंचा कल असतो. हाच प्रकार कस्टम्स, आदी यंत्रांमध्येही आढळतो. १९३ च्या बॉम्बेस्फोट मालिकांमध्ये

रडीएक्स उतरले, तेव्हाही शक्य झाले होते. पुढे एकारस्थानाची पुनरावृत्ती भारताला लाभले ल्या अहोरात्र डोळ्यात अंजन द्वेरीज गत्यंतर नाही. इथे क्षमा नाही.

फडे असूनही ते भेदता मेरिकेतील ट्वीन टॉवर ल हमासचे हल्ले यातून हा सुरक्षेच्या बाबतीत घ्ये असलेली अनास्था येणी नाही. २६ नोव्हेंबर नंतर देशातील किनारी मूलाग्र बदल करण्यात क दल आणि स्थानिक यंत्रणा सध्या अस्तित्वात सुरक्षेतील त्रुटी अजून नाहीत. वर्षभरापूर्वी लेलेली एक छोटी नौका रन किनाऱ्यावर येऊन बेवारस तरंगत्या वस्तु डातचे जीवघेणे खेळणे घडा त्यातून मिळाला. जही बेकायदा धंद्यांचा पेटी प्रिय असल्याने या बावाई करण्यास कुणी यात नौदलाच्या तळाता नौदलाच्या तळाता खेटून किंवा मुंबई तेल्या बेकायदा वस्त्यावर वलेला नाही. हेलिकॉप्टर व केल्यावर पलिकडून उंच बांधकाम केले जाते. नके आणि इतर गर्दीच्या शेष प्रवेशद्वाराची चौकट कॅनर, मेटल डिटेक्टर त. शहरातील आगंतुक संशयितांवर नजर ठेवण्याची कडेकोट यंत्रणा जोपर्यंत आपण उभी करत नाही, तोपर्यंत आपण कायम हल्लेखोरांच्या भक्ष्यस्थानी राहणार, हे उघड आहे. गेल्या दीड दशकांत तिन्ही दलांकडे संरक्षणसामग्री मोट्या प्रमाणात आली. आधुनिकता वाढीस लागली. किनारपट्टीवर रडारयंत्रणा व शहरभर सीसीटीव्हींचे जाळेही विस्तारले; परंतु त्याच वेळी जगातील दहशतवादाचा आणि युद्धखेळींचा चेहराही बदलला आहे. ड्रीनसारख्या वैमानिकविरहित वस्तु आता दहशतवादांच्याही हाती आहेत. समुद्राप्रामाणेच हवाई हल्ल्यांचीही शक्यता ध्यानात ठेवावी लागेल.

महामुंबई परिसरातील किनारी भागांचा भौगोलिक नकाशा विविध पायाभूत सुविधांच्या उभारणीमुळे पालटून गेला आहे. विशाल पूल, बोगदे, किनारी मार्ग हे पायाभूत सुविधांमधील नवे आविष्कार असले, तरी ते सुरक्षेच्या दृष्टीने संवेदनशील भाग ठरणार आहेत. त्याचप्रमाणे जगभर सुरु असलेल्या प्रत्येक गोष्टीचा मुंबईसारख्या शहरांच्या सुरक्षेशी थेट संबंध असतो. इसायल व गाझापट्टीतील संघर्ष असो, की रशिया-युक्रेन युद्ध. मुंबई ही दहशतवादांचे सॉफ्ट टार्गेट नेहमीच असते. वरकरणी स्थानिक, जातीय, धार्मिक वाटणाच्या दंगली, हिंसक आंदोलने यामागे व्यापक दहशतवादी कटकारस्थानाचा भागही असू शकतो; परंतु स्थानिक पातळीवर पूर्वनियोजित हिंसक कटकारस्थाने करणाऱ्यांनाही राजकीय कलवळ्यापोटी क्षमाभाव दाखविण्याचाच्या पायांडा रुजत चालला आहे. तेव्हा नवकी जरब कुणाची व कशी बसणा? जगातील एक बलाद्य अर्थव्यवस्था होण्याच्या स्वन्नावर आपण स्वार असताना आपल्या देशाच्या जीवितसुरक्षेशी तडजोड खचित तच चालणार नाही. सुरक्षा हा विषय २६ नोव्हेंबरपुरता नाही, तर कायमचा अजेंड्यावर हवा.

